

Den gamla herrgårdsbyggnaden som är flottiljens officersmäss.

F 7 FIRAR 20-ÅRSJUBILEUM

Flygdirektör Sune Claesborn

Historik

"Långt ute från slätten öster om Brandfjorden vid Väneren synes Sätenäs herrgårdsbyggnad med den lilla hvita tornryttaren mot bakgrunden af den gamla parkens väldiga trädkronor".

Så börjar en berättelse om Sätenäs, som erhöll sitt namn redan på medeltiden. På den tiden skrevs det Sataenæs, av Satae i betydelse (hö-) säte och næs med hänsyn till egendomens läge på det utskjutande triangulära näs, vars yttersta spets kallas Örn's udde.

Den förste kände ägaren till Sätenäs, Väpnaren Harald Lake, låter tala om sig i kyrkoböckerna så långt tillbaka som år 1433. Sedan dess har gården bytt ägare många gånger och bland andra har släkterna Posse och Kylberg regerat över Sätenäs. Men även om de första anteckningarna om Sätenäs härrör sig från 1400-talet vet vi nu, att långt tidigare människorna bebott platsen. Ett flertal fornminnesmärken bland andra vikingagravar finnas inom flottiljområdet och berättar därom.

Förläggningen av Kungl Skaraborgs flygflottilj till Sätenäs beslöts i juni 1938 och i juli 1940 anlände den första militära personalen för att påbörja det organisatoriska uppbyggnadsarbetet som i huvudsak var avslutat sommaren 1941, då sålunda verksamheten kunde bedrivas i full utsträckning.

Flygplanen utgjordes till en början av SK 11 (Tiger Moth) men i slutet av år 1940 hämtades de första tvåmotoriga medeltunga bombplanen, Caproni, från Italien.

Det första året var en organisationsperiod, då flygningen intog en under-

ordnad roll. De första depå-pärnarna i A5-format äro tjocka och detaljrika och lågo till grund för flottiljinstruktionen med anvisningar för tjänstegrenar och befattningshavare.

Så småningom växte personalstyrkan och flygplanantalet och redan på senhösten 1940 uppsattes den andra divisionen. Flygningarna intensifierades och på våren 1941 hade flottiljens nuvarande skepnad tagit form.

"Nu ha vi byggt färdigt, nu skall vi arbeta, flyga, skjuta och fälla bomber, hårdtråna personalen och se till att flottiljen kommer i högsta möjliga trim", yttrade den förste flottiljchefen vid F7.

Samma föresats synnes alla hans efterträdare ha haft, att döma av det som utträttats vid flottiljen, och från den tiden fram till nu — i 2 decennier — ha olika flygplan stört den gamla fridfulla egendomens corps de logis, där den ligger i sin förnämt avskilda ro på gränsen mellan skogspartiet ned till Vänerstranden och det stora flygfältet, som förr utgjordes av fruktbara, böljande sädesfält.

B 16 Caproni utbyttes snart mot B 17 och överlämnades till F 11 för spaningstjänst och kallades där S 16.

Under en övergångstid då flottiljens personal önskolades till att betjäna lätta bombplan kunde man dock se B4 (Hawker Hart) och B5 (Northrup) flyga över Sätenäs.

År 1942 kom emellertid det SAAB-byggda lätta störtbombplanet B17 som sedan under många orosfyllda år skulle tjäna landets försvar.

Under denna period, när 2:a världskriget påverkade oss alla med ranso-

neringar av varor och transporter, blev Sätenäs en isolerad plats, dit FV personal ej gärna frivilligt flyttade. Men när de väl kommenderats hit och installerat sig med sina familjer i de utsökta bostäderna, trivdes de mycket bra. Det berättas t.o.m. att CFV skall ha yttrat att det näst besvärligaste personalproblemet för honom var att frivilligt flytta personal till Sätenäs. Det svåraste lär ha varit att få dem frivilligt härifrån.

År 1945 blev kriget mera påtagligt för Sätenäsborna. Många britiska flygplan, som företagit raidar över Tyskland och varit på uppdrag i Nordsjön, leddes i nödsituation till F7. 3 Mosquitoplan med endast en motor i funktion samt en lancasterbombare med större delen av nospartiet bortskjutet nödlandade här på fältet.

Men även F7:s egen personal bar under årens lopp drabbats av haverioolyckor. År 1947 inträffade kanske den svåraste i FV:s historia. Under en flygning från Etiopien, där 16 st B17 överlämnats, kolliderade ett svenskt passagerarflygplan mot berget vid Salerno i Italien, varvid 21 flygare omkommo däribland 6 st från F7.

Men flottiljen måste leva vidare och utvecklas i takt med de nya moderna flygplanen, som kommo slag i slag.

A21, det enmotoriga attackflygplanet med skjutande propeller och katapultstol införlivades 1948 och senare under året överlämnades bombaren B18 från F1.

År 1951 blev en ny milstolpe i flottiljens historia. För första gången fick Sätenäsborna höra ett nytt bullrande ljud från luften. F7 hade fått sitt första

readrivna attackflygplan A21 R som snart följdes av A29 "Tunnan" och det nuvarande A32A "Lansen".

Med A32A "Lansen" följde framför allt en ökning av den teletekniska utrustningen — den flygburna såväl som den markbundna — men flottiljen har snabbt anpassat sig efter de nya kraven.

I år har vår flottilj funnits till i 20 år. Det är ingen lång tid mätt med vanliga mått, men om man betänker den tekniska utvecklingen som ägt rum under denna tid, ter den sig närmast svindlande.

Organisation

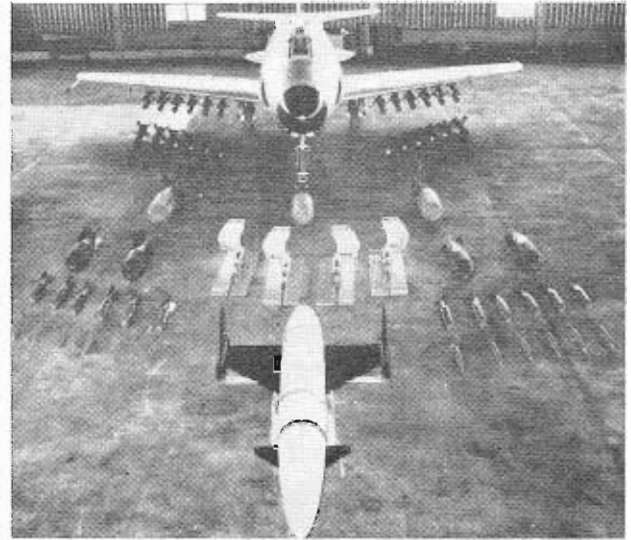
Ett omfattande organisationsarbete pågår f.n. inom FV. Här skall inte närmare beröras "förbandskarusellen" indragningarna vid F8 och F14 m. m. utan enbart vad som direkt berör F7. SON (uttytt: Statens organisationsnämnd) är nu klar med en utredning som utförts på F17 avseende flottiljens fredsorganisation. Det största avsteget från nuvarande organisationsform torde vara att divisionens flygande personal och markpersonal åtskiljas, den första för att ingå i divisionen, den senare att ingå i baskompanier. De tre divisionerna lyda under R1 (flygchef) och baskompanierna tillika 4:e division under R2 (baschef).

För ungefär ett år sedan utkom en flygvapenorder (FOA 10/59) som reglerade den tekniska tjänsten vid flottiljen. Den kanske mest genomgripande punkten i denna order innebar att flottiljen skulle organisera den periodiska tillsynstjänsten centralt med civilmilitärpersonal (flygtekniker) under flottiljingenjören samt att en annan grupp tekniker (spec. teletekniker) skulle placeras på flottiljverkstaden för egen utbildning. Efter c:a ett år skulle sedan en växling av personal ske så att alla flygtekniker så småningom tjänstgjort vid avd VI.

Vid F7 organiserades central tillsyn omkring halvårskiftet juni-juli 1959. Vad det innebär säger ju namnet, men en del behöver kanske förklaras närmare.

De tillsyner som således utförs centralt för samtliga divisioner är E-, F- och G-tillsyn sedermera även H-tillsyn, då fpl nått stipulerad gångtid (c:a 500 gt). A-, B- och C-service samt D-tillsyn utförs fortfarande på divisionerna, men dessa arbeten är ju av betydligt mindre omfång och binder inte fpl vid tillsyningsplatsen under så lång tidsperiod.

Då någon av div fpl har uppnått den gångtid vid vilken en större tillsyn skall utföras, eller har erhållit någon skada av sådan omfattning, att div själva ej kan utföra reparationen, inlämnas detta till flygplanförrådet. I utbyte erhål-

Ett attackflygplan A 32 kan bära många ammunitionssorter.

les ett nytt flygklart fpl, så att divisionens flygplan-park ständigt är oförändrat till antalet.

Erfarenheterna hittills med denna organisation har ur teknisk synpunkt varit goda. Trots att en mindre personalstyrka än förut är bunden av tillsynsarbeten har kapaciteten visat sig större än tidigare.

I luften

En övning som gav eko både kring Vänerns stränder i form av ljudvågor och i pressen var den s.k. operation "påsksmäll". Den genomfördes med stridsbomber och stridsraketer mot F7 målplats. Det var framförallt de tyngsta bombarna — 600 kg mb — som åstadkom så kraftiga ljudvågor att man reagerade långt uppe i Dalsland och Värmland. Normalt hörs det inte långt, men speciella atmosfäriska förhållanden just den aktuella dagen gjorde att ljud-

vågorna leddes under ett "spärrskikt" mycket långa sträckor.

Klagomålen efter den övningen resulterade i utredningar, som ännu inte är helt avslutade och medförde inskränkningar i fortsatta övningar med tunga bomber.

Men det är inte bara bombdetonationer som stör allmänheten. Attackens taktik att fara omkring i trädtopphöjd med tänd efterbrännkammare har tyvärr medfört många fall av skrämselflicka och ilska telefonsamtal. Attackflyget är inte något diskret vapen ens i fred om övningarna skall göras realistiska, så det är svårt att upprätthålla ett gott förhållande till allmänheten utan att utbildningen blir lidande på det.

På marken

Vid FVÖ/59 satte F7 upp fältmässiga basförband som för första gången betjänade A32 A i stor skala och bas-

Företagsnämnden diskuterar förslag till tävlingen "vardagsrationalisering". Ordf. överste Barkman, till höger flygdirektör Claesborn, flyging. Olausson, verk. Berg, bilmontörerna Ljungberg och Erlandsson, till vänster intendenten kapten Hultgren, kasernföreståndare Arneng, eldare Haneryd och elmontör Karlsson.

En division "Lansar" klargöras före flygning.

förbanden fick stå till tjänst både dag och natt.

Men före FVÖ kom det en oväntad "körare". På efternatten den 25/9 larmade CFV i stort sett hela flygvapnet för att pröva kupberedskapen. På F7 hade vi liksom på andra håll ingen aning om vad som väntas skulle. Att en välsedd stabskapten kom till flottiljen för att fullgöra flygtjänst, men hade illfundiga larmorder i bakfickan — ack ja, eftertankens kränka blekhet. Larm — telefonväckning — bud — upp! upp! — klargörning av fpl — raketlast — iväg med fpl — beredskap för markanfall. Div kom snabbt iväg och resultatet av övningen visade att beredskapen var god.

Flottiljområdet

Flottiljområdet Såtenäs består idag av nästan 2200 tunnland mark omväxlande skog och ängsmark, den senare till största delen upptagen av flygfältet. C:a 400 fastigheter förvaltas här av Kronan och ungefär 250 av dessa äro familjebostäder för de anställda på flottiljen.

Går man vidare bland siffrorna finner man att c:a 900 personer (värnpliktiga ej inräknade) bo inom flottiljen.

Flottiljen har ett eget vattenverk, 5 stora och 11 små värmecentraler, eget avloppsreningsverk och ett antal reningsbrunnar samt ett ställverk och 28 transformatorer.

Även en fritidsanläggning, som fått det klingande namnet Gyllene vingen, har uppförts av Kronan och förvaltas av F7.

Gyllene Vingen inrymmer ett hotell med 22 enkelrum, restaurang, biograf, bageri, kiosk och tvättinrättning.

Man kan faktiskt säga att flottiljen är ett eget självförsörjande samhälle, vars motsvarighet säkerligen ingen förläggingsort i Sverige har.

Även om den gamla herrgårdsmiljön har förändrats under de gångna 20 åren finns den ändå kvar bunden i de gamla byggnaderna från gårdens tid.

Först och främst har man den redan nämnda mangårdsbyggnaden från slutet av 1700-talet som nu används som officersmäss.

Den gamla ekonomibygnaden, stallmästargården visar fortfarande samma exteriör som förr även om den numera användes till verkstäder, värmecentral och lektionssalar m. m.

Även de små torpställena och utgårdarna finnas kvar. I en del av dessa bor fortfarande folk som tjänat på gården och som den siste private ägaren materiellt sörjt för.

Sitter man en vacker sommarkväll och pratar med dessa gamla finner man sig snart förflyttad tillbaka till den tid, då Såtenäs var en bördig jordbruksegendom. Och den gårdsandan försöker vi alla Såtenäsbor, icke minst vår flottiljchef, fortfarande bevara trots den prägel av jäkt och effektivitet vår moderna flygflottilj sätter på bygden.